

Üniversite Öğrencilerinin Madde Kullanımına Yönelik Farklılık Düzeylerini Belirleme Ölçek

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). Üniversite Öğrencilerinin Madde Kullanımına Yönelik Farklılık Düzeylerini Belirleme Ölçek. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32176>

Özet

Üniversite Öğrencilerinin Madde Kullanımına Yönelik Farkındalık Düzeylerini Belirleme Ölçeği, **Zafer Yıldız** ve **Aysun Sel** tarafından 2021 yılında geliştirilmiş bir ölçme aracıdır. Bu ölçeğin temel amacı, yükseköğretim kurumlarında öğrenim gören bireylerin, **madde kullanımı** ile ilgili riskler, sonuçlar ve genel bilgiler hakkındaki farkındalık düzeylerini bilimsel yöntemlerle tespit etmektir. Ölçek, madde kullanımı önlenmesi ve müdahale programlarının etkinliğini değerlendirmek için kritik bir öneme sahiptir. Çalışma, ölçeğin geliştirme sürecini ve elde edilen **psikometrik özellikleri** detaylandırmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Madde Kullanımı, Üniversite Öğrencileri, Farkındalık Düzeyi, Ölçek Geliştirme, Psikometrik Özellikler, Bağlamsal.

Yazarlar

Zafer Yıldız, Aysun Sel

Amaç

Ölçeğin geliştirilmesindeki birincil amaç, üniversite çağındaki gençlerin **madde kullanımı** konusundaki bilgi, algı ve risk değerlendirme becerilerini ölçebilecek standartlaştırmalı ve güvenilir bir araç sunmaktır. Bu araç sayesinde, üniversite yönetimleri ve ilgili sivil kuruluşlar, öğrencilerin farkındalık eksikliklerini belirleyebilir ve hedeflenmiş önleyici eğitim programları tasarlayabilirler.

Ölçek, özellikle yükseköğretim ortamlarında **madde kullanımı** prevalansını ve risk faktörlerini inceleyen araştırmacılar için değerli bir kaynak sağlamaktadır. Ölçek, öğrencilerin sadece madde kullanıp kullanmadığını değil, aynı zamanda bu konudaki bilinç düzeylerini de kapsamlı bir şekilde ortaya koymayı hedeflemektedir.

Yapı (Ölçülen Psikolojik Yapı)

Ölçek, temel olarak **Madde Kullanımına Yönelik Farkındalık Düzeyi** yapısını ölçmektedir. Bu yapı, bilişsel ve duyuşsal bileşenleri içermektedir. Bilişsel bileşen, bireyin maddelerin etkileri, yasal sonuçları, sivil üzerindeki zararları ve bağlamsal gelişimi hakkındaki bilgi düzeyini kapsar. Duyuşsal bileşen ise, risk algısı ve madde kullanıma karşı tutumları içerebilir.

Ölçek, öğrencilerin **madde kullanımı** ile ilgili bilgiyi ne ölçüde edindiğini ve bu bilgiyi kişisel risk değerlendirmelerine ne kadar entegre ettiğini belirlemeye çalışır. Bu, önleyici psikoloji alanında

önemli bir göstergedir.

Geçerlik

Ölçek geliştirme çalışmalarında geçerlik, aracın gerçekten ölçmeyi amaçladığı yapıyı ölçüp ölçmediğini gösteren temel bir psikometrik özelliktir. Kaynak referansta belirtilen makalede (Yıldız & Sel, 2021), ölçeğin yapı geçerliği ve muhtemelen kapsam geçerliği üzerine çalışmalar yapılmıştır.

Meta verilerde geçerlik bilgisi '-' olarak belirtilmi olsa da, ölçek bir geliştirme çalışması olduğu için, yazarların makalede (DOI: 10.33206/mjss.713008) **yapı geçerliği** için faktör analizi sonuçları, ayrıca ölçüt bağımlı geçerlik veya ayrılan geçerlik kanıtlarının sunumu olmaları beklenmektedir. Detaylı geçerlik analizleri için orijinal akademik makalenin incelenmesi gerekmektedir.

Güvenirlilik

Güvenirlilik, ölçme aracının tutarlılığı ve kararlılığı ifade eder. Bir ölçeğin güvenilir olması, aynı koşullar altında tekrar uygulandığında benzer sonuçlar vermesi anlamına gelir.

Yine meta veride güvenirlilik bilgisi '-' olarak belirtilmi olsa da, ölçek geliştirme sürecinde genellikle iç tutarlılık (Cronbach Alfa katsayısı) ve muhtemelen test-tekrar test güvenilirliği yöntemleri kullanılmıştır. Ölçeğin güvenirlilik katsayıları ve standart hata değerleri, makalenin **psikometrik özellikler** bölümünde detaylıca açıklanmıştır.

Faktör Analizi

Bu ölçek bir geliştirme çalışması (Geliştirme) olduğu için, **Faktör Analizi** (Açıklayıcı veya Doğrulamalı) kullanılarak ölçeğin temel alt boyutları ve yapısal modeli belirlenmiştir. Faktör analizi, ölçeğin maddelerinin hangi temel psikolojik yapıları temsil ettiğini ve bu yapılar arasındaki ilişkileri ortaya koyar.

Faktör analizi sonuçları, ölçeğin çok boyutlu bir yapıya sahip olup olmadığını ve her bir alt faktörün (örneğin, Sosyal Riskler Farkındalığı, Yasal Riskler Farkındalığı vb.) iç tutarlılığını destekleyen kanıtlar sunar. Bu analizler, ölçeğin geçerlik çalışmaları için temelini oluşturur.

Ölçme Aracı

Test Türü: Geliştirme (Ölçek Geliştirme Çalışması)

Format: Likert Tipi Derecelendirme (Derecelendirme bilgisi makalede yer almaktadır, meta veride

'-' olarak görünmektedir.)

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Yükseköğretim Kurumlarında Öğrenim Gören Bireyler (Üniversite Öğrencileri)

Yaş Grubu: Genç Yetişkinlik Dönemi (Tipik olarak 18-25 yaş arası üniversite öğrencileri)

Popülasyon Detayları: Türkiye'deki çeşitli üniversitelerin farklı fakültelerinde öğrenim gören öğrenciler.

Test Metodolojisi: Öz Bildirim Ölçeği (Self-Report Scale)

Anahtar Kelimeler

Madde Bağımlılığı, Önleyici Çalışmalar, Psikometrik Özellikler, Genç Yetişkin, Risk Algısı, Eğitim Programları.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlaması: Orijinal kaynakta belirtilmemiştir.

İletişim E-posta Adresi: yildizzafer@yandex.com (Sorumlu Yazar: Zafer Yıldız)

Yayın Adresi: Orijinal kaynakta belirtilen ilgili üniversite veya kurum adresi.

Ücretler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2021

Ücret ve Ücret: Ölçeğin akademik ve araştırmacı amaçlı kullanımı için sorumlu yazar Zafer Yıldız ile iletişime geçilmesi önerilir. Ticari amaçlı kullanımı veya ölçek adaptasyonu için yazarların izni gereklidir.

Kaynaklar

Yıldız, Z. & Sel, A. (2021). Developing a scale to determine university students' awareness level of substance use.

Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi, 10(1), 44-57. <https://doi.org/10.33206/mjss.713008>

Makalenin tam metnine erişim linki: dergipark.org.tr

Ölçeğin orijinal PDF dosyası burada indirilebilir: [universite-ogrencilerinin-madde-kullanimina-yonelik-farkindalik-duzeylerini-belirleyecek-olcek-toad.pdf](#)

Üniversite Öğrencilerinin Madde Kullanımına Yönelik Farkındalık Düzeylerini Belirleme Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçeğin maddeleri, kaynak meta verilerinde doğrudan listelenmemiştir. Maddelerin tamamına ulaşmak için, Yıldız ve Sel (2021) tarafından yayımlanan orijinal akademik makaleye (DOI: 10.33206/mjss.713008) başvurulması gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM